

Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem.

Rok 1886.

Wydano i rozesłano dnia 25. Kwietnia 1886.

Część XIV.

Nr. 47.

Przepisy górniczo-policyjne

dla kopalń na minerały wymienione w §. 1. ustawy państwowej z dnia 11. Maja r. 1884 (Dz. ust. państw. Nr. 71.) w obrębie c. k. Starostwa górniczego dla całej Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Na podstawie ogólnej ustawy górniczej z dnia 23. Maja r. 1854 i §. 35. ustawy krajowej z dnia 17. Grudnia r. 1884, rozporządza się dla wszystkich kopalń na minerały, wymienione w §. 1. ustawy państwowej z dnia 11. Maja 1884 (Dz. ust. państw. Nr. 71.) w całej Galicyi, Lodomeryi i Wielkiem Ks. Krakowskiem z obowiązaniem od dnia prawomocności ustawy krajowej z dnia 17. Grudnia r. 1884, jak następuje:

I. O robotnikach.

§. 1.

Przepisy ustawy państwowej z dnia 21. Czerwca r. 1884 (Dz. ust. państw. Nr. 115.) co do użycia dzieci i kobiet przy kopalniach, mają zastosowanie też do kopalń na minerały, wymienione w §. 1. ustawy z dnia 11. Maja r. 1884.

§. 2.

Przy każdej kopalni tylko robotników trzeźwych i zdrowych używać wolno, którzy posiadają książkę służbową lub inne poświadczenie, że do robót kopalnianych są uzdolnieni.

Robotnik zatem nowo wstępujący do roboty przy kopalni winien być zaraz zaopatrzony w książkę służbową, w której wymienić należy rodzaj jego zajęcia.

Każdy robotnik wydalający się z roboty przy kopalni, winien otrzymać swoje złożone dokumenty.

Robotnik zgłaszający się do roboty z innej kopalni, jeżeli w książce niema uwolnienia, pod żadnym warunkiem przyjęty być nie powinien.

II. O powierzchni.

§. 3.

Wstęp do kopalń w ogóle, do zabudowań szybowych, tudzież wszędzie, gdzie ustawione są maszyny lub kotły, dozwolony jest tylko urzędnikom c. k. władz górniczych w wykonywaniu ich urzędowania, dalej wszystkim do tego uprawnionym, nakoniec tym osobom, które należą do składu zarządzającego lub dozoru kopalnią; obce osoby zwiedzać je mogą tylko za zezwoleniem lub poleceniem za to odpowiadającego zarządu kopalnianego i to tylko w towarzystwie jednego z urzędników lub dozorców zakładowych.

Zakaz wstępu nieuprawnionym uwidoczniomy ma być tablicami ostrzegającymi przy miejscach wchodowych.

§. 4.

Przystępy do otworów szybowych i innych miejsc niebezpiecznych nad lub pod ziemią mają być w ten sposób zabezpieczone, aby uszkodzenia ludzi, zwierząt i mienia były niemożliwe.

Narzędzia, drzewo, kamienie i wszelkie inne przedmioty mogą być składane tylko w takiej odległości od otworów szybowych i szybikowych, żeby wpadnięcie tych przedmiotów o tychże było niemożliwym.

§. 5.

Szaleńce, koła, zębale, krażki, w ogóle wszystkie części w ruchu będące przy maszynach i warstatach kopalnianych, mają być okolone baryerą lub w taki sposób zabezpieczone, aby przypadkowe przybliżenie się osób lub zwierząt do tychże nie stało się niebezpiecznym, a robotnicy przy maszynach i warstatach zatrudnieni mają mieć odzież opiętą.

§. 6.

Szyby czasowo opuszczone mają być w ten sposób zabezpieczone, że po wyjęciu przynajmniej pierwszej drabinki z góry, lub innego przyrzędu

do zjeżdżania, szyb w głębokości najmniej jednego metra silnie był zabonowany i aż do powierzchni kamieniami i ziemią zasypany.

Zawaliska szybowe, które zajmują większy obszar i tylko stosunkowo znacznymi kosztami mogłyby być zabezpieczone, mają być silnymi i gęstymi poręczami, płotem albo parkanem otoczone. Szyby zaś całkiem opuszczone mają być zupełnie zasypane i nasyp z powierzchnią zrównany.

§. 7.

Szyb od szybu, tak też szyb od zabudowań, maszyn, kotłów lub ogrzewalń, nie może być bliżej położony jak na 10 m.

Od granicy obcego gruntu szyby tylko w odległości nad 10 m. zakładać wolno. Przy już istniejących i koncesyonowanych szybach, czyni się wyjątek, jednak muszą takowe wyrażnie do 30 dni od prawomocności ustawy krajowej z dnia 18. Grudnia r. 1884 być zgłoszone w c. k. urzędzie górniczym okręgowym.

Toż samo na wniosek c. k. urzędu górniczego okręgowego w wyjątkowych wypadkach, c. k. Starostwo górnicze na mniejszą odległość, jak powyżej unormowano, zezwolić może.

§. 8.

Palenie tytoniu (w fajkach, papierosy i cygara), używanie zapalek lub też innych przyrządów do niecenia ognia, używanie zwykłych lamp lub latarni w kopalni albo koło otworów kopalnianych (szybów, sztolni albo otworów wiertniczych), jakoteż w jatach i na mniejszej odległości nad 20 m. od tych miejsce, najsurowiej jest zakazane.

§. 9.

Również zakazuje się nagromadzenia palnych materiałów i zakładania ognisk na otwartem miejscu około otworów kopalnianych i w jatach.

§. 10.

Jat szybowych i wiertniczych nie wolno pokrywać słomą lub trzcina. Takowe winne być niezamknięte podczas roboty w kopalni, zamknięte zaś na klucz lub zasówkę, gdy się nie pracuje. Ludziom w jatach nocować nie wolno.

§. 11.

Zakazuje się zabierania do kopalni trunków upajających, szynkowania niemi lub przechowywania tychże w jatach szybowych i magazynach kopalnianych.

III. O odwadnianiu.

§. 12.

Woda z kopalni ma być tak odprowadzana, aby ani do własnego ani do obcego szybu, chodnika lub w ogóle do podziemia w pobliżu kopalni nie spływała.

§. 13.

Szyby z większym przypływem wody mają być albo całkiem zasypane, albo w takim ruchu utrzymywane, aby sąsiadom szkody nie wyrządzały.

§. 14.

Każdy właściciel kopalni jest obowiązany zezwolić na odwadnianie podziemnych przestrzeni lub szybów, jeżeli przedsiębiorca innej kopalni takowe własnym kosztem chce uskutecznić.

§. 15.

Odwadnianie kopalni lub osuszanie powierzchni gruntu lub pola naftowego, ma każdy przedsiębiorca kopalni w odpowiedni sposób uskutecznić.

Jeżeli zaś więcej kopalni lub pól naftowych razem sąsiaduje, natenczas wszyscy przedsiębiorcy tych kopalni lub pól naftowych, obowiązani są w stosunku do swej przestrzeni i popędu kopalnianego do wspólnych robót lub kosztów się przyczynić, a jeżeli względem sposobu odwadniania lub wysokości udziału w dostarczeniu funduszków zgodzić się nie mogą, w takim razie rozstrzyga c. k. urząd górniczy okręgowy na podstawie orzeczenia znawców, których do tego powołuje i mianuje odpowiedniego wykonawcę tych robót.

§. 16.

Woda na powierzchni ma mieć odpowiedni odpływ, a zatrzymywanie wody w kałużach bezwarunkowo jest zakazane.

§. 17.

Gdzie podziemne chodniki istnieją, przedsiębiorca kopalni jest obowiązany mieć staranie, aby woda zaskórna ani do własnej ani do obcej kopalni nie dochodziła. Jeżeli zaś nie może usunąć przypływu wód zaskórnych przez odbicie, natenczas powinien je pompować i z rejonu kopalnianego odprowadzać.

§. 18.

Jeżeli kopalnie większe dla swej ochrony lub dla korzystniejszego prowadzenia robót wymagają kosztowniejszego wspólnego odwodniania, interesowani jednak co do sposobu przeprowadzenia robót, lub z innych względów między sobą zgodzić się nie mogą, natenczas orzeka c. k. urząd górniczy okręgowy po wysłuchaniu wszystkich interesowanych i na podstawie orzeczenia znawców, których do tego powołuje.

IV. O wentylacyi,

a) w ogóle.

§. 19.

Wentylacya kopalni powinna odpowiadać ilości gazów szkodliwych jakoteż rozmiarom przestrzeni, w której ma działać.

§. 20.

Gdzie nie ma dostatecznego naturalnego przewiewu świeżego powietrza, tam odpowiedni przyrząd powinien dostarczyć potrzebnej ilości świeżego powietrza aż na miejsce robót, albo odprowadzać szkodliwe gazy z kopalni.

§. 21.

Lutnie wentylacyjne mają być metalowe i szczelnie spojone. Używanie lutni z innego materiału może być przez c. k. urząd górniczy okręgowy wzbronione.

Przed zjazdem ludzi do kopalni po każdej przerwie roboty, w razie zaś nieprzerwanej pracy przynajmniej raz na dobę, ma się dozorca przekonać, czy lutnie na spójniach szczelne i przyrządy wentylacyjne dobrze działają.

Jak długo kopalnia nie jest zupełnie opuszczoną, nie wolno z niej rury czyli lutni wyjmować, lecz należy baczyć na to, aby były zawsze w dobrym stanie utrzymywane.

b) Wobec gazów piorunujących.

(Schlagwetter).

§. 22.

Każda kopalnia mająca chodnik nad 20 m. długi, a w której znajdują się gazy piorunujące, ma komunikować z powierzchnią przynajmniej dwoma otworami, a popęd takiej kopalni z jednym otworem, tylko wyjątkowo przez c. k. urząd górniczy okręgowy dozwolony być może.

§. 23.

Przekrój szybu wentylacyjnego zdolny do użycia, ma odpowiadać rzeczywistej albo przewidywanej ilości robotników w kopalni zatrudnionych, tak dalece, ażeby przynajmniej 2 do 4 m.³ powietrza na minutę dla jednego robotnika przeciągać mogło. Przy tem obliczeniu jednak, w szybach murowanych tylko na 0,9 a w szybach ocembrowanych drzewem na 0,8 w środku przekroju szybowego mierzonej chyżości przeciągającego powietrza liczyć można.

Nadto przy tym rachunku na powiększenie ilości powietrza odchodzącego o 15% w stosunku do powietrza wpadającego baczyć należy.

Powyższe przepisy tego §. odnoszą się też do kopalń o jednym włomie (§. 22.).

§. 24.

Każdy szyb lub szybik mający służyć do wentylacji, ma mieć taki przekrój wolny (nie zabudowany), żeby dozwalał szybkość przeciągającemu powietrzu albo gazom, a to wpadającym najwięcej 4 m., a wyciągającym najwięcej 6 m. na jedną (1) sekundę. Przy szybach wywozowych, które są oraz i wentylacyjnymi, dotyczy ten przepis tylko jednego oddziału wywozowego.

§. 25.

Gdzie użycie lamp bezpieczeństwa jest przepisane, tam też tylko sztuczna wentylacja ma być użyta. Naturalnej wentylacji może c. k. urząd

górnicy okręgowy wyjątkowo tylko wtedy dozwolić, jeżeli ze stosunków miejscowych wynika, że wentylacja naturalna wszyskciem potrzebom odpowiedniego przewiewu powietrza zupełnie odpowiada.

§. 26.

Przedsiębiorca kopalni jest obowiązany używać takich motorów wentylacyjnych, które są w stanie zwykłą swą skuteczność bez narażenia motoru o 25% procent podnieść.

§. 27.

Przedki robót, do których wentylacja ogólna dostatecznej ilości świeżego powietrza dostarczyć nie jest w stanie, mogą być dalej pędzone tylko za pomocą osobnego silnego wentylatora, a jeżeliby i ten środek był niedostateczny, dalszy postęp takich przedków musi być zaniechany.

§. 28.

Przedki zaniechane leżące po za obrębem prądu wentylacyjnego, równie jak i zroby (wyrębiska) mają być poręczami odgraniczone, albo w inny sposób tak zabezpieczone, by się stały niedostępne.

§. 29.

W czasie używania materiałów rozsadzających ma kopalnia jak najstaranniej być przewietrzana.

V. O oświetleniu.

§. 30.

Przy kopalnictwie na minerały wymienione w §. 1. ustawy krajowej z 17. Grudnia r. 1884 tylko lamp bezpieczeństwa i to w zupełnie dobrym stanie, bez najmniejszego uszkodzenia siatki metalowej używać wolno, i muszą takowe w odpowiedny sposób być zabezpieczone przeciw samowolnemu otwieraniu przez robotników.

Każda lampa winna być numerowana lub sygnowana, a to tak, aby znak nie mógł być bez spostrzeżenia zmieniony.

§. 31.

Zapalanie i zamykanie lamp ma się uskuteczniać w osobnej komorze, całkiem oddzielonej od jaty szybowej, przez dozorcę albo robotnika (lampiarza), któremu ta czynność przedewszystkiem stale poręczoną została, a który każdą lampę czyścić i już zapaloną i zamkniętą, a to lampiarz dozorecy doręczyć ma.

Dozorca po obejrzeniu lampy odda ją robotnikowi i zapisze sygnaturę lampy, imię robotnika i miejsce gdzie ma być lampa użyta. O ile możności powinien robotnik jednej i tej samej lampy używać. Po użyciu lampy ma takową oddać robotnik dozorecy, a zabieranie lamp do domu jest bezwarunkowo zakazane.

§. 32.

Dla każdego szybu ma być w pogotowiu do użycia najmniej jedna zapalona lampa bezpieczeństwa.

§. 33.

Pod ziemią każdy winien mieć osobną lampę.

Części kopalni gdzie światło gaśnie, nie powinny być przez robotników objeżdżane, tylko należy o tem natychmiast zawiadomić dozorcę kopalni.

§. 34.

Otwieranie lampy tylko przez dozorcę lub lampiarza w osobnej, od otworu kopalni oddzielonej komorze jest dozwolone.

§. 35.

Dozorca kopalni obowiązany jest czuwać nad zjeżdżaniem ludzi do kopalni i winien od czasu do czasu się przekonać, czyli który z robotników nie posiada przy sobie jakiegokolwiek instrumenty albo przyrządy, przydatne do otwierania lamp, materyały wzniecające ogień, lub eksplodujące.

§. 36.

Dozorca odbierający lampy od robotników, ma natychmiast się przekonać, czyli takowe w dobrym stanie się znajdują, a ma o każdym spostrzeżonem uszkodzeniu albo usiłowaniu otwarczenia lampy zawiadomić zarząd kopalniany.

O wykonaniu przepisów §§. 30. do 36. ma się zarząd kopalni od czasu do czasu przekonywać, winnych w drodze dyscyplinarnej karać, a gdyby z zaniedbania przestępcy mogło powstać większe niebezpieczeństwo, podać o tem do Sądu karnego.

§. 37.

Każdy robotnik nowo wstępujący do roboty przy kopalni, gdzie gazy piorunujące się znajdują, powinien przed zarządem udowodnić, że jest obznajomiony z użyciem lampy bezpieczeństwa i z właściwością gazów eksplodujących, a dopóty jego dokładna świadomość o użyciu lampy i o właściwościach gazów wybuchowych nie jest udowodnioną, tylko w towarzystwie doświadczonego robotnika kopalni do robót podziemnych użytym być powinien.

VI. O materiałach rozsadzających.

§. 38.

Przepisy ogólne względem przechowania i używania materiałów rozsadzających z dnia 2. Lipca 1877 (Dz. u. p. Nr. 68) i z dnia 22 Września r. 1883 (Dz. u. p. Nr. 156) mają i dla kopalń na minerały wyszczególnione w §. 1. ustawy z dnia 11. Maja roku 1884 zastosowanie, a przy każdej kopalni, gdzie materiały te są w użyciu, powinien się znajdować i robotnikom częściej być zapublikowany regulamin o przechowaniu i użyciu materiałów rozsadzających, przez c. k. urząd górniczy okręgowy zatwierdzony.

§. 39.

W kopalniach, w których się znajdują chodniki podziemne, materiałów eksplodujących tylko wtedy używać wolno, jeżeli c. k. urząd górniczy okręgowy na to zezwoli. Użycie prochu strzelniczego jest bezwarunkowo zakazane.

§. 40.

Zapalenie strzału nastąpić może tylko za pomocą hubki i krzesiwa, albo przyrządu elektrycznego, a używanie słomek napełnionych prochem, równie jak wszystkich sposobów do zapalania strzału wydających płomień,

jest zakazane. Lonty przed użyciem wypróbować należy, i tylko takich używać wolno, które się zwolna palą i przy zapaleniu nie wydają płomienia.

§. 41.

Od zapalenia strzału aż do wypalenia tegoż nikomu w kopalni i w obrębie 20. m. od szybu znajdować się niewolno.

§. 42.

Do rozsadzania tylko gotowych patronów używać wolno i takowe ładować tylko drewnianym stemplem, a nigdy żelaznym.

§. 43.

Strzały nie wypalone mają być zaraz dozorecy oznajmiane, który po upływie najmniej jednej godziny strzał ten obejrzy i da dalsze dyspozycye.

§. 44.

Tylko nabojów wodą nabijanych wyciągać wolno, a ładunek tylko przez dozorcę samego i to li tylko przyrządem nie metalowym wyczyszczany być może.

§. 45.

Do miejsca gdzie strzelano, tylko po zupełnem oczyszczeniu powietrza z gazów szkodliwych udać się wolno.

§. 46.

Od niewypalonego nowy strzał najbliżej na 15 cm. zakładany być może.

§ 47.

Kierownik ruchu (§§. 22 i 23. ust. kraj.) winien przed przyjęciem dozorecy żądać od niego udowodnienia, że tenże jest zupełnie obznajomiony z przepisami względem przechowania i użycia materyałów eksplodujących (§. 38), z używaniem lamp bezpieczeństwa i z przepisami niniejszymi górniczo-policyjnymi. Oraz winien każdy dozorca kopalni udowodnić, że włada językiem krajowym.

§. 48.

Zabieranie ze sobą z kopalni materiałów rozsadzających, używanie tych materiałów do jakiegokolwiek innego celu, jak do którego były wydane, przywłaszczenie takowych i rozdawanie innym osobom, jest surowo zakazane.

VII. O zjeździe ludzi do kopalni.

§. 49.

Zjazd ludzi do kopalni po jakiejbądź przerwie robót tylko po dostatecznej wentylacyi kopalni i po obejrzeniu wszystkich podziemnych miejsc przez dozercę przy zachowaniu odpowiedniej ostrożności jest zezwolony.

§. 50.

Zjazd za pomocą maszyny parowej lub innego motora tylko za zezwoleniem c. k. urzędu górniczego okręgowego, który przy udzieleniu tego pozwolenia do przepisów istniejących w tym kierunku dla kopalni na minerały zastrzeżone stosować się ma, nastąpić może.

§. 51.

Również wymaga zjazd ludzi do kopalń za pomocą siły ludzkiej do większej głębokości jak 150 m. zezwolenia c. k. urzędu górniczego okręgowego, który wyda szczegółowe przepisy, pod którymi zjeżdżać wolno.

Przepisy te muszą na kopalni być uwidocznione i tylko ci robotnicy do kopalni takiej zjeżdżać mogą, którzy są obznajomieni z tymi przepisami.

§. 52.

Zjazd za pomocą siły ludzkiej lub po drabinkach tylko do głębokości 150 m. bez osobnego zezwolenia c. k. urzędu górniczego okręgowego nastąpić może, jednak pod następującymi warunkami:

§. 53.

Drabinek tylko na ten czas używać wolno, jeżeli niema gazów odurzających. Drabinki te muszą mieć pochyłość pod kątem najwięcej 70° a

być do ściany mocno przybite i tak względem siebie położone, aby nie-
dozwalały po spadnięciu z jednej drabinki spadnięcia wprost do otworu
dla drugiej drabinki.

Drabinki w odległości najwięcej 6. m. winne być przedzielone silnem
bunem.

§. 54.

Zjazd za pomocą siły ludzkiej może nastąpić na jednej linie z przy-
mocowaniem zjeżdżającego do tej samej liny, lub z przymocowaniem go do
osobnej liny pomocniczej. W pierwszym wypadku musi lina mieć 10cio-
raką zwykłego ciężaru wywozowego, zaś w drugim 6cioraką wytrzyma-
łość. W obydwóch razach jednak musi zjeżdżający być tak przymocowany,
aby w razie zupełnego odurzenia przez gazy, mógł być bez uszkodzenia ze
szybu wyciągnięty.

Spuszczanie ludzi do kopalni, a względnie wyciąganie z tejże nastąpić
ma przez najmniej dwóch silnych robotników męskich, przy użyciu oso-
bnych robotników męskich przy hamulcu i gurcie bezpieczeństwa.

§. 55.

Każdy regulamin służbowy winien zawierać przepisy, kiedy robotni-
kowi przymocowanie do liny przy robocie w kopalni zdejmować wolno.

§. 56.

Lina do zjazdu służąca, jako też i od gurtu bezpieczeństwa nie po-
winna nigdzie docierać i ma na odpowiednym do swej grubości wale cho-
dzić. Liny te nie mają być nigdy sztukowane, zwoje muszą być całkiem
zdrowe i muszą codziennie przed zjazdem być przez dozorcę dobrze opatrzone.

Każda kopalnia musi mieć zawsze zupełnie dobrą linę zapasową.

Liny konopiane muszą po dłuższem nieużyciu dobrze być opatrzone,
czy nie są zbutwiałe.

§. 57.

Zabierania ze sobą przy zjeździe narzędzi lub innych przyborów oprócz
lampy, zabrania się.

§. 58.

Każdy przyrząd do zjazdu służący winien tak być urządzony, aby pod-
czas zjazdu w każdej chwili mógł być wstrzymany. Niemniej winien wał

być tak przyrządzony, aby w razie złamania się czopów nie mógł do szybu wpaść, ani wywołać niebezpieczeństwa dla zjeżdżającego.

§. 59.

Dozorca winien przed każdym zjazdem oglądać wszystkie przybory czyli takowe są w porządku.

viii. O wywozie.

§. 60.

Ujścia szybowe muszą być tak urządzone, aby odbieranie i spuszczenie naczyń do wywozu mogło się odbywać bez niebezpieczeństwa. Oraz winne naczynia do wywozu z liną w taki sposób być spojone, aby samo przez się odpięcie się tegoż było niemożliwe.

§. 61.

Każdy przyrząd do wywozu winien być zaopatrzony w odpowiedni hamulec, za pomocą którego w każdej chwili cały ruch wstrzymać można.

§. 62.

Do odbierania i spuszczenia naczyń do wywozu ma się używać robotników wprawnych do tej czynności. Użycie osób płci żeńskiej przy wywozie wzbrania się.

§. 63.

Podczas wywozu winien robotnik w szybie się znajdujący stać w schowku, jakim co najmniej być może silna tuż nad jego głową przymocowana deska.

§. 64.

Napełnianie naczyń do wywozu powyżej krawędzi wzbrania się.

§. 65.

Spuszczanie i wywożenie czegokolwiek z kopalni ma się uskuteczniać w skrzyniach lub wiadrach. Wrzucanie materiałów (stempli, tarcie, łat

i t. p.) jest wzbronione, a spuszczenie lub wyciąganie tychże w pętlicach tylko przy użyciu silnych klamer jest zezwolone. ¶

IX. O sygnałach.

§. 66.

W każdym nad 20 m. głębokim szybie, służącym do zjazdu ludzi, lub do wywozu, ma się znajdować przyrząd, za pomocą którego w kopalni znajdujący się ludzie każdego czasu lekko i wyraźnie objawić by mogli swą wolę ludziom na powierzchni się znajdującym, a który umieszczony być winien w taki sposób, aby uszkodzony być nie mógł.

§. 67.

Dla zjeżdżania i wyjeżdżania ludzi do i z kopalni w szybach, poleca się następujące sygnały, a to:

- (1) jeden sygnał oznacza „stój“
- (2) dwa sygnały oznaczają „na dół“
- (3) trzy „ „ „do góry“.

Używanie jeszcze innych sygnałów, które rozumie się z poprzednimi kolidować nie powinny, jest dozwolone.

Wszystkie sygnały przy kopalni używane, mają przy każdej kopalni na stosownem miejscu być uwidocznione.

§. 68.

W wypadkach, w których do zjazdu zezwolenie c. k. urzędu górniczego okręgowego uzyskać się musi (§§. 50. i 51.) wyda tenże urząd równocześnie co do sposobu urządzenia sygnałów stosowne przepisy.

X. Rozmaite.

§. 69.

Każdy szyb lub chodnik powinien być silnie i dostatecznie ocembrowany, a zabezpieczanie szybu plecionką jest bezwarunkowo zakazane.

W celu zachowania filaru bezpieczeństwa dla każdego szybu, w obrębie 5 m. od środka tegoż, nie wolno prowadzić odbudowy.

§. 70.

Wieże wiertnicze należy mocno i bezpiecznie budować. Otwór świdrowy i motor (§. 74.) nie powinny się znajdować w jednej i tej samej jacie wiertniczej (lub wieży), tylko w osobnych jatach, których ściany od siebie odłączone są wolną przestrzenią najmniej na 30 cm. (centymetrów). W razie niebezpieczeństwa powinien palacz zamknąć palenisko i popielnik; zalewanie ognia wodą jest zakazanem.

Paleniska motorów winny być umieszczone w odwrotnym kierunku od otworu świdrowego albo od szybu.

§. 71.

W chodnikach, gdzie strop jest odgłosnym lub grozi zawaleniem, należy rygle stropowe poosadzać, a oprócz tego strop dobrze oszalować.

Wolno zwieszające się albo odgłosne części skał należy odłupać albo podstępować.

§. 72.

Do miejsc, gdzie pokłady się zasypują lub usuwają, jest przystęp wzbroniony.

§. 73.

Obłożenie przodka jednym tylko robotnikiem zakazuje się, a wyjeżdżający mają zwrócić uwagę zjeżdżających i dozorecy na spostrzeżone niebezpieczeństwa, lub niebezpieczne miejsca w kopalni.

§. 74.

Używanie motorów, które paleniska ogniowe posiadają lub tylko w połączeniu z ogniem mogą być używane, z wyjątkiem przy wierceniach maszynowych, li tylko za zezwoleniem c. k. urzędu górniczego okręgowego nastąpić może. Na ten cel zbada c. k. urząd górniczy okręgowy dokładny plan przedłożony mu przez stronę, usunie wszelkie wadliwości, lub grożące niebezpieczeństwa w porozumieniu z zarządem kopalni i wyda pozwolenie do ruchu maszyny.

W razie odmówienia tego zezwolenia, a wniesienia rekursu, ruch maszyny przed rozstrzygnięciem rekursu nie jest dozwolony.

§. 75.

Od potwierdzonego przez władzę górnictwem planu ruchu motora (§.74.) nie wolno pod żadnym pozorem odstąpić.

§. 76.

Zmiany powyższych przepisów górnictwem-policyjnych lub wyjątki szczególne dla pojedynczych kopalń, mogą nastąpić na wniosek c. k. urzędów górnictwem okręgowych za zezwoleniem c. k. Starostwa górnictwem.

XI. Karne.

§. 77.

Przekroczenia poprzednich przepisów (§.§. 1—75) o ile tu §§. 335—337, 431 i 432 ustawy karnej i rozporządzenie ministeryalne z dnia 30. Września r. 1857 (Dz. u. p. Nr. 198) albo §. 120 ministeryalnego rozporządzenia z dnia 2. Lipca r. 1877 (Dz. u. p. Nr. 68) i §. 6. ustawy z dnia 21. Czerwca r. 1884 (Dz. u. p. Nr. 115) zastosować się nie dadzą, zostaną karane według przepisu §. 47. ustawy krajowej z dnia 17. Grudnia 1884.

Z c. k. Starostwa górnictwem

W Krakowie, dnia 13. Marca 1886.

Stengel w. r.